

TKP 6.Programı'ndan Bilimsel-Teknolojik Devrime İlişkin Bazı Hatırlatmalar

1. Çağımız devrimler çağıdır

Günümüzde kapitalizm, üretken güçleri, 19. yüzyıl endüstri devriminde olduğundan çok daha büyük değişime uğratarak devrimcileştirmektedir.

Bilimsel ve teknolojik buluşlar, emek-yoğun üretimi, ekonomik büyümenin motoru olmaktan çıkarmıştır. Bunun sonucunda, ileri kapitalist ülkelerde endüstri proletaryasının üretim sürecinde oynadığı rol daralmaktadır. Bazı ülkelerde ise, endüstri işçilerinin sayısında mutlak azalma vardır.

Günümüzde kapitalizm, teknolojiadaki devrimler nedeniyle, dünya kapitalist ekonomisinde büyük değişimler yaratmış, küreselleşmeyi bambaşka bir düzeye yükseltmiştir.

1.1. Bilimsel-Teknolojik Devrim

Dünya devrimindeki “gecikme”nin, dünyada ortaya çıkan olağanüstü değişimlerin ve Sovyetler Birliği’nin de çözülmesinin altında yatan temel etken, bilimsel-teknolojik devrimdir.

Yeni teknolojiler yalnızca üretim süreçlerinde değişim yaratmakla kalmamakta, toplumsal-ekonomik işleyişleri de etkilemektedir.

İletişimdeki ilerleme, geniş bir alanda (alış-veriş, enformasyon, eğitim, pazarlar ve ticaret, kentlerde yaşam vb.) büyük bir değişikliğin öncüsüdür. Bu gerçekten insancıl, özgürleştirici bir teknolojidir.

Elektronik ve bilgi işleme (bilgisayar, telekomünikasyon, yazılımlar ve sistemler), biyoteknoloji ve genetik mühendisliği, yeni maddeler, yeni ve yenilenebilir enerji teknolojileri, teknolojik gelişmenin yeni ve sürekli yenilenen bir aşamasını temsil etmekte ve ekonomik işleyişlerin giderek genişleyen bölümüne yayılmaktadır. Bu gelişmeler asıl olarak ileri kapitalist ekonomilerde gerçekleşmektedir.

Yeni teknolojilerin gelişmekte olan ülkelere etkisi

Ekonomik ilişkilerde en önemli değişikliklerden birisi, az gelişmiş ülkelerle dünya kapitalizminin merkezleri arasında olmuştur. Geçmişte doğal kaynaklar

sunucusu olan az gelişmiş ülkelerde 1970'lerden itibaren kapitalizmin yayılması hızlandı. Bilgisayarlaşma, ulaşım, enformasyon ve haberleşmede gerçekleşen devrimlerin yardımıyla, uluslararası sermaye, endüstriyel kapasitesinin giderek büyüyen bir bölümünü dünyanın bu bölgelerine kaydırmaya başladı. Bu süreçte bazı az gelişmiş ülkeler ekonomik güç merkezleri oldular. Bu ülkeler yalnızca endüstriyel üretimin yeni merkezleri olmakla kalmıyor, hızla büyüyen tüketici pazarlarıyla da dünya ticaretinde giderek artan bir öneme sahip oluyorlar.

Dünya kapitalizminin merkezlerinde işçi sınıfının endüstriyel bölümü küçülürken, yeni endüstrileşmekte olan ülkelerde büyüyor.

Yeni teknolojilerin gelişmekte olan ülkelere etkisi, üretim faktörü kaynaklarıyla, endüstriyel ve teknolojik gelişme düzeyiyle yakından bağlıdır. Mikroelektronik teknolojilerin geniş ölçüde emildiği Güneydoğu Asya ihracat yönelimli ekonomilerinden, yeni gelişmelerin aşağı yukarı hiç girmediği Afrika ülkelerine dek bu alanda geniş bir çeşitlilik vardır.

Dünya kapitalizminde, az gelişmiş ülkelerin temel ihracatı olan ürünler ve minerallerin, örneğin bakır, demir, çelik, şeker, pamuk, kauçuk gibi maddelerin yerini sentetik maddeler almaktadır.

Üretim yeteneğinde ve ticarete global göreceli avantaj yapısı değişmekte ve az gelişmiş ülkelerin temel avantajı olan *ucuz emek* avantajının önemi azalmaktadır. Yeni teknolojiler, işgücünü üretim dışına itmekte, nitelikli işçiyi bile üretimde işe yaramazlaştırmaktadır.

Endüstrileşmiş ülkelerle, yenilenme hızına ayak uyduramayan az gelişmiş ülkeler arasındaki bağlar giderek gevşemektedir. Teknolojik uçurum büyümesini sürdürürse, bu durum, söz konusu az gelişmiş ülkelerin toplumsal-ekonomik çevrenine ve siyasal koşullarına çok olumsuz bir etki yapacaktır.

Bilimsel-teknolojik devrimin toplumsal gelişme açısından sonuçları

Bilimsel-teknolojik devrimin toplumsal gelişme açısından belli başlı sonuçları şöyledir:

Birincisi, üretimde harcanması gereken zaman azalmaktadır. Ancak kapitalizm altında bunun pratik sonucu işgününün kısalması değil, tersine artık-değer kitlesinin büyümesi olmaktadır.

Böyle olmasına rağmen, tarihsel bir eğilim olarak sınıf kavgasıyla işgünü de yavaş yavaş kısaltmaktadır.

İkincisi, üretimde işçiye gereksinim azalırken, makinalara artıyor. Bunun da sonucunda işgününün kısaltması gerekirken, tersine, işsizlik büyüyor. Üretken güçlerin gelişmesi, en önemli üretken güç olan insana karşı çalışıyor!

Üçüncüsü, emek sürecinde kafa emeği oranı yükseliyor. Bir yanda kafa emeğiyle çalışanların oranı artıyor, öte yanda eskiden üretim süreci dışında duran çeşitli entellektüel uğraşlar “üretken emek” içine giriyor.

Bu üç sonuç, harcanması gereken emek zamanının azalması, harcanması gereken emek miktarının azalması ve emeğin niteliğinin değişmesi, tarihsel bir gidiş olarak şunlara işaret ediyor: Marks’ın ölümsüz yapıtlarında sınıfsız toplumu tanımlarken sözü edilen “**üretimin en az enerji harcanarak yapılması**”, “**insan yapısına layık üretim**” ve “**gerçek özgürlük dönemi**”.

Bilimsel-teknolojik devrimin, üretken güçlerdeki gelişmenin zorladığı ve nesnel olarak götürdüğü yön, sınıfsız toplumdur.

Dördüncüsü, üretimin toplumsal niteliğinin artması, *mülkiyetin toplumsal temelinin genişlemesini* zorluyor. Öyle ki, ileri kapitalist ülkelerde “özel mülkiyet” yerine, “kollektif kapitalist mülkiyet” ya da yalnızca “kapitalist mülkiyet” demek daha doğru oluyor. Bu isteğe devrim yoluyla yanıt verilmediği sürece, kapitalizm bu isteği kendi sınırları içinde karşılamaya çalışıyor.

Beşincisi, üretim o denli karmaşılaşıyor ve büyüyor ki, hiçbir ülkenin kaynakları üretime tek başına yetmiyor, hiçbir ülkenin pazarı kendi üretimini ememiyor. Bunun sonucunda, artık ülke çapında değil, **dünya çapında üretim ve dağıtım planlaması** gerekiyor. Buna bağlı olarak, sınırlar giderek gericileşiyor, üretken güçlerin önünde engel oluşturuyor.

Dünya ekonomisinde 1970’lerden bu yana belirginleşen *yapısal değişimin* en önemli özelliği, üretim ve dolaşımın hızla *küreselleşmesi*, uluslarüstü tekellerin rolünün artmasıdır.

Ekonominin küreselleşmesinin önemli bir göstergesi, dünyada üretilen tüm mal ve hizmetlerin giderek daha büyük bölümünün uluslararası ticarete girmesidir.

Bu durum, ekonomilerin içiçe geçmişliğini de arttırıyor. Uluslararası ticaret, ulusal devletlerin faaliyet alanı olmaktan çıkıyor ve giderek artan bölümü tekellerin mal ve değer akımı biçimini alıyor. Tekellerin dünya çapında yürüttüğü planlama, üretim, dağıtım ve tüketim süreci ile karşı karşıyayız.

Uluslarüstü tekellerin birbirleriyle ilişkileri de o denli içiçe geçmiştir ki, karar alma merkezlerinin sayısı uluslarüstü tekel sayısından *çok daha* azdır.

Giderek artan küreselleşme sonucunda, kapitalizmde merkezci eğilim güç kazanıyor. Bu durum, merkezkaç eğilimleri yok etmiyor, özellikle az gelişmiş ülke burjuvazisiyle emperyalist burjuvazi arasındaki çelişkiler derinleşiyor.

Fakat, bugün dünyada hiçbir burjuvazi, emperyalizmden bağımsız yaşayamaz.

Dünya ölçeğinde sermayenin genişletilmiş yeniden üretimi olmazsa, az gelişmiş ülkelerde üretim ancak *giderek küçülen* boyutlarda sürdürülebilir.

Günümüzde, ulusal çerçevedeki kapitalizmin iflasını belgeleyen ve gelecek açısından büyük önem taşıyan bir yenilik vardır. Dünyanın çeşitli yerlerinde bölgesel birleşmeler ve daha önemlisi, Uluslararası Para Fonu (IMF), Ekonomik İşbirliği ve Gelişme Örgütü (OECD), Nükleer Enerji Ajansı (NEA), Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), Gümrük ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT)*, Dünya Bankası gibi çok sayıda uluslarüstü kuruluş ortaya çıkmıştır. Bunlar, dünya ekonomisini kolektif olarak düzenleyen örgütlerdir. Bunlar, *emperyalist dünya kurumlarıdır*.

Dünya kapitalist ekonomisinin genel gidişine kendisini çok daha hızlı uyarlayan finans kapitalle, ulusal devlet (iç pazarın istemleri) arasındaki uyumsuzluk giderek vurgu kazanmaktadır.

Uluslarüstü tekellerle ulusal devlet arasındaki çelişki derinleşmektedir. Bu gelişme, sınırların giderek *gerici* bir rol oynadığını, üretim sürecinin giderek *dünya çapında* örgütlenmek istediğini bir kez daha gösteriyor.

Buraya dek söylenenlerden şu genel sonuç çıkar: Değişik ülkeler sermaye guruplarının birliğini temsil eden uluslarüstü tekellerin güçlenmesi, uluslarüstü finans oligarşilerinin gelişmesi, bunların dünya çapındaki işlemlerini düzenleyen uluslarüstü kurumların ortaya çıkışı, uluslarüstü tekeller arasında endüstriler, ülkeler ve kıtalar için kavganın keskinleşmesi anlamına geliyor. *Emperyalistler arasında dünya ekonomik olarak yeniden paylaşıyor.*

Mekanik Emekten Elektroniğe

İçinde yaşadığımız *bilgi çağı*, makinalar çağının sonu anlamına gelmektedir. Bu çağın içeriği, mekanikten elektroniğe sıçramadır. Elektronik ve modern üretim emeği ortadan kaldırdığından, değer yasası temelinde işleyen hiçbir toplumsal formasyon bu üretken teknolojiyi tam anlamıyla kullanamaz. (Sosyalizm ise, ancak böyle bir teknoloji temelinde kurulabilir.)

Üretken güçlerin bir nitelikten ötekine sıçraması, yeni üretken enerji biçimlerine geçiş demektir. Yeni üretken enerji biçiminin öğelerinin verili bir tarihsel zamana girişiyle, “**toplumsal devrim çağı**” başlar. Elektroniğin gelişmesi, dünyayı tam da böyle bir dönemin eşğine getirmektedir.

Elektronik, toplumu polarize olmaya ve sosyalizme sıçrama için kendini hazırlamaya itiyor.

Elektroniğe bu giderek hızlanan geçiş, anlatılamaz derecede zenginlik yaratırken, aynı zamanda anlatılamaz derecede sefalet yaratıyor. Giderek daha fazla işçi kalıcı olarak işsizleşiyor.

Dünya tarihinde içinde bulunduğumuz dönem, ancak, elektronik gerçeğiyle ve modern üretken enerjinin bütünüyle birlikte ele alındığında anlaşılabilir.

Giderek daha çok toplumda görülmeye başlanan toplumsal kutuplaşma ve yıkım, komünizme yükselmeye hazırlanan dünyanın **son antagonist** aşamasıdır.

NOTLAR: (*) Bu örgüt şimdi, kapitalist ekonominin bir başka merkezi örgütü olan Dünya Ticaret Örgütü (WTO) adını aldı.

Kaynak: TKP 6.Program (https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Cek-AI/PDF/Program/6_program.pdf)